АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ

Balkan Consumer Bridge

ЦЕНТАР ЗА ЗАЩИТУ ПОТРОШАЧА
ФОРУМ

БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

Какво най-важно трябва да знаем за храните в Европейския съюз?

Проектът е съфинансиран от Европейския съюз чрез Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България-Сърбия.

Bulgaria – Serbia
IPA Cross-border Programme

Етикети на храни

Етикетите на храните трябва да съдържат минимална задължителна информация относно:

- наименованието, под което храната се продава;
- списък на съставките на храната и количество на някои от тях;
- срокът на трайност на храната и условията, при които трябва да се съхранява;
- нетното количество на предварително опакованите в отсъствие на потребителя храни;
- име/фирма, седалище и адрес на производителя или на лицето, което пуска храната на пазара, държавата на произход при храни от внос, маркировка за обозначаване на партидата, към която принадлежи храната;
- указания за употреба, ако е необходимо;

Етикети на напитки

Етикетите на напитки трябва да посочват на етикетите си най-малко:

- състав на напитката,
- срок на годност,
- наименованието и адреса на производителя или вносителя на съответния продукт
- действителното обемно алкохолно съдържание за напитки, съдържащи повече от 1,2 % vol.

Когато в състава на напитката се съдържат добавки, не е правилно да бъдат посочени само с техните Е-номера. Изискването е пред номера или наименованието да е изписана категорията им /консервант, антиоксидант, подсладител, оцветител/, от което е видно предназначението им. При наличие на подсладителя „аспартам“ Е 951, на етикета трябва да бъде изписан предупредителния текст „Източник на фенилаланин”, което означава, че може да предизвика алергична реакция при хората. При наличие в състава на някои от следните оцветители: Е 102, Е 104, Е110, Е 122, Е124 и Е 129, на етикета трябва да бъде изписано предупреждението: Може да има неблагоприятни последици върху дейността и вниманието при децата.

Тази публикация е направена с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програмата за трансгранично сътрудничество CCI No 2007CB16IPO006. Съдържанието на публикацията е отговорност единствено на сдружение „Българска национална асоциация активни потребители” и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.

Хранителна информация

Посочването на хранителна информация като енергийна стойност и съдържание на белтъчини, мазнини, въглехидрати и сол доскоро беше доброволно в ЕС, но това задължение вече се отнася за всеки хранителен продукт с някои изключения като непреработени храни от една съставка, оцет, мая, дъвки, ароматизатори, чай и др.

Хранителната информация може да се посочи под формата на таблица или по друг начин, стига да бъде ясен за потребителя.

Пример за представяне на хранителна информация за зеленчукова супа чрез таблица:

Хранителна информация / Nutrition Information	На 100 ml Per 100ml	На порция / Per serving (250ml)
Енергия / Energy	56 kcal 240 kJ	140 kcal 600 kJ
Белтъчини / Protein	4.5 g	11.3 g
Въглехидрати / Carbohydrate	8.8 g	22.0 g
от които захари / of which sugars	1.2 g	3.0 g
Мазнини / Fat	0.4 g	1.0 g
От които наситени мастни киселини / of which saturates	0.1 g	0.3 g
Хранителни влакнини / Fibre	1.9 g	4.8 g
Натрий / Sodium	0.1 g	0.3 g

Пример за представяне на хранителната информация за зеленчукова супа чрез графичен вариант:

Страна на произход

В страните от ЕС е задължително да се посочва страна на произход при етикетиране на продукти от говеждо и телешко месо и за определени продукти като мед, плодове и зехтин. С нов регламент от 2010г. това изискване се прилага и за свинското, овчето, козето и пилешкото месо, а през 2014г. се очаква Европейската комисия да предложи включването на нови продукти.

Четливост на етикета

Много производители злоупотребяват с четливостта на етикетите, като включват необходимите данни в етикетите, но по такъв начин, че е практически невъзможно те да бъдат разчетени заради много малки букви или липсата на контраст между останалите цветове. Затова в ЕС се въведе изискване задължителните данни да се посочват на опаковката или на прикачен към нея етикет по начин, който гарантира ясна четливост, с размер на шрифта най-малко 1,2 мм.

Алергени

Най-новите разпоредби в ЕС предвиждат алергените да бъдат посочвани за предварително опаковани и неопаковани продукти, включително продукти от топли, студени витрини в супермаркета например.

Най-общо веществата, които са от вид да причинят алерг или непоносимост, могат да се разделят на няколко групи:

1. Зърнени култури, съдържащи глутен – такива са пшеница, ръж, ечемик, овес и др.
2. Ракообразни – раци, скариди, омари и др.
3. Яйца
4. Риба и рибни продукти
5. Ядки – бадеми, лешници, орехи, кашу и др.
6. Фъстъци (те са в отделна категория заради повишения риск от алергични реакции при тях)
7. Мляко и млечни продукти
8. Серен диоксид и сулфити с концентрация над 10 mg/kg
9. Соя и соеви продукти

ферата на защитата на потребителите.

Биологични храни

Биологичните храни са продукт на биологичното земеделие, които са отгледани или преработени без използване на синтетични вещества при отглеждането като синтетични торове, пестициди, антибиотици, хормони и др. В този списък се включват и хранителни добавки (консерванти, оцветители, изкуствени подсладители) и помощни вещества при преработката. При биологичните храни е забранено използването на ГМО.

Съществуват утвърдени правила за етикетиране и реклама на биологичните продукти. Те трябва да съдържат:

- означение, отнасящо се до начина на земеделско производство
- данни за производство или внос от страна, спазваща международните изисквания за биопроизводство
- свидетелство за контрол от редовния контролен орган за производство или внос.

Трябва да се подчертае, че думите „биологичен", „екологичен", „органичен" и съответно „био" и „еко" могат да се използват единствено за сертифицирани биологични продукти.

Европейски знак за биопродукти

Обозначаване на ГМО

Храните произведени или съдържащи генетично модифицирани съставки (ГМО) са разрешени за продажба и консумация, но това трябва ясно да бъде обозначено върху етикета на съответната храна, ако съдържанието на ГМО е над 0,9% от общото съдържание на храната. Изискването важи както за пакетираните, така и за непакетираните храни и се прави, за да позволи на потребителите да направят свободен и напълно информиран избор.

В случай че храната съдържа или се състои от ГМО над 0,9% на опаковката задължително се изписват:

- количественото съдържание
- уникалният идентификатор на ГМО
- и думите „Съдържа ГМО"

Изписването трябва да бъде в размер не по-малък от 25 на сто от опаковката, с главни букви, с контрастен на останалата част от текста цвят.

Когато храната се състои от повече от една съставка, думите „генетично модифициран" или „произведен от генетично модифициран (името на съставката)" трябва да присъства в списъка със съставките в скоби непосредствено след въпросните съставки; отребителски центрове в България.

Съдействие на потребителите

Ако пътувате в Сърбия и имате потребителски проблем, може да се свържете с нас за съдействие. Ние приемаме сигнали от български граждани и помагаме за разрешаване на спорове със сръбски търговци с помощта на нашите партньори – потребителски организации в Сърбия.

Какво трябва да направя?

Напишете жалба в свободен текст

Приложете копия от всички свързани с проблема документи – касови бележки, договори, гаранционни карти и т.н.

Изпратете ни я по имейл, по пощата или лично в някой от офисите ни.

Колко струва съдействието?

Услугата е напълно безплатна

В какъв срок се решава жалбата?

Няма формални срокове, но във ваша полза е да не отлагате дълго подаването на сигнал, тъй като колкото по-бързо успеем да осъществим контакт с търговеца, толкова по-голям е шансът проблемът ви с определена стока да се реши.

Потребителски центрове в България

София 1504
ул. „Врабча" 26
тел. 02/9890106
info@aktivnipotrebiteli.bg

Кюстендил 2500
Ул. Ракла 26
Тел. 078/986140, 0884879224
Kyustendil@aktivnipotrebiteli.bg

Видин 3700
ул. Цар Александър II, 19-21
тел. 094/ 60 05 56
vidin@aktivnipotrebiteli.bg

Сарадња потрошача

Ако путујете у Бугарску и имате потрошачки проблем, можете се повезати са нама ради пружања помоћи. Ми примамо пријаве од стране српских грађана и помажемо у решавању спорова код бугарских трговаца, уз помоћ наших партнера – потрошачких огранизација у Бугарској.

Шта требам да урадим?

Напишите жалбу у облику слободног текста.

Приложите фотокопију свих докумената који се односе на проблем – фискалне рачуне, уговоре, гаранцијске листове и др.

Пошаљите их мејлом, поштом или донесите лично у наше канцеларије.

Колико кошта сарадња?

Услуга је потпуно бесплатна.

У ком року се решава жалба?

Не постоје формални рокови, али је у вашем интересу да не одлажете превише подношење пријаве, јер колико брже успоставимо контакт са трговцем, толико су веће шансе за позитивно решење вашег проблема.

Центри за заштиту потрошача

Ниш 18 000
Улица: Душанова бр. 54 Душанов базар
Купола – II спрат, локал 220
Телефон: 018 / 525 – 040
forumnis@open.telekom.rs

Пирот 18 300
Улица: Трг пиротских ослободилаца бб,
Телефон 010 / 310 – 901,
office@pirgos.rs

Лесковац 16 000
Улица: Војводе Мишића бр. 22
Моб. 065 / 88 – 50 – 103
aktivnipotrosaci@gmail.com

Органска храна

Органска храна је производ органске пољопривреде и гајена је или прерађена без употребе синтетичких материја при гајењу као што су синтетичка ђубрива, пестициди, антибиотици, хормони и др. У тај списак се укључују и додаци храни (конзерванси, боје, вештачки заслађивачи) и помоћне материје при преради. Код органске хране забрањено је коришћење ГМО.

Постоје утврђена правила за обележавање и рекламу органских производа. Они морају да садрже:

- ознаку, која се односи на начин пољопривредне производње
- податке о производњи или увозу из земље која се придржава међународних захтева о производњи
- доказ о контроли од стране редовног надзорног органа за производњу или за увоз

Треба нагласити да речи „биолошки", „еколошки", „органски" и као и „био" и „еко" могу да се користе једино за сертификоване биолошке производе.

Европски знак
за биопроизводе

Обележавање ГМО

Храна која је произведена или која садржи генетски модификован састојке (ГМО) могу се продавати и конзумирати, али то мора јасно да буде означено на етикети те хране, ако је садржај ГМО изнад 0,9% од укупног садржаја хране. Захтев се односи како на паковану, тако и на непаковану храну и ради се због тога да се омогући потрошачу да направи слободан избор и да буде у потпуности информисан при избору.

У случају да храна садржи или се састои од ГМО изнад 0,9% на паковању обавезно морају да буду исписани:

- количина коју садржи
- јединствени идентификатор за ГМО
- и речи „Садржи ГМО"

Натпис треба да буде величине која није мања од 25 процената паковања, великим словима и у боји и са израженом бојом у односу на други део текста.

Кода се храна састоји од више од једног састојка речи „генетски модификован" или „произведен од генетски модификованог (назив састојка)" треба да се налази на списку састојака у заградама непосредно после састојака о којима је реч;

Земља порекла

У земљама ЕУ обавезно се уписује земља порекла при етикетирању производа од говеђег и телећег меса и за одређене производе као што су мед, воће и зејтин. Са новим прописима из 2010. г. овај захтев се примењује и на свињско, овчије, козје и пилеће месо, а током 2014. г. се очекује да Европска комисија предложи укључивање и нових производа.

Читљивост етикете

Многи произвођачи злоупотребљавају читљивост етикета, тако што укључују неопходне податке на етикети, али на такав начин, да је у пракси немогуће да буду прочитане због врло ситних слова, или због недостатка контраста међу осталим бојама. Због тога је у ЕУ уведен захтев да се обавезни подаци приказују на паковању или на етикети која је прикачена уз њу на начин, који гарантује јасну читљивост, са димензијама фонта најмање 1,2 мм.

Алергени

Најновији прописи у ЕУ предвиђају да алергени буду назначени на упакованим или неупакованим производима, укључујући и производе у топлим, хладним витринама, у супермаркетима, на пример.

Генерално, материје које припадају онима које изазивају алергију или нетолерантност, могу да се разврстају у неколико група:

- Зрнасте културе, које садрже глутен – такве су пшеница, раж, јечам, овас и др.
- Љускари – ракови, шкампи, јастози и др.
- Јаја
- Риба и производи од рибе
- Коштунаво воће – бадеми, лешници, ораси, индијски орах и др.
- Кикирики (они припадају посебној категорији због повећаног ризика од алергијских реакција код њих)
- Млеко и млечни производи
- Сумпор-диоксид и сулфити са концентрацијом изнад 10 mg/kg
- Соја и производи од соје

Нутритивна информација

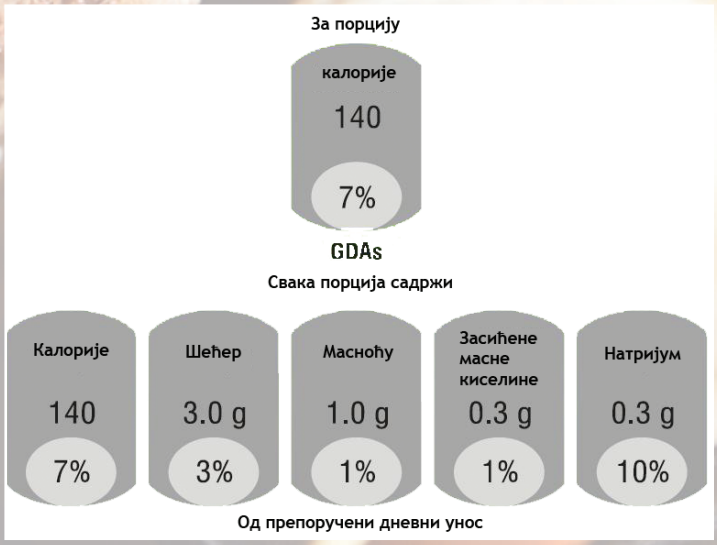
Информација о нутритивној вредности као енергетској вредности и садржају беланчевина, масноће, угљених хидрата и соли, до пре извесног времена било је добровољно у ЕУ, али ова обавеза се сада односи на сваку намирницу са неким изузецима као што су непрерађена храна са једним састојком, сирће, квасац, жваке, ароме, чај и др.

Нутритивна информација може да се истакне у облику табеле или на други начин, само да буде јасна потрошачу.

Пример за представљање нутритивне информације супу од поврћа уз помоћ табеле:

Нутритивна информација/ Nutrition Information	На 100ml/ Per 100ml	По порцији /Per serving (250ml)
Енергија / Energy	56 kcal 240 kJ	140 kcal 600 kJ
Беланчевине/ Protein	4.5 g	11.3 g
Угљени хидрати / Carbohydrate од чега шећер / of which sugars	8.8 g 1.2 g	22.0 g 3.0 g
Масноћа / Fat / Од којих засићене масне киселине / of which saturates	0.4 g 0.1 g	1.0 g 0.3 g
Влакна / Fibre	1.9 g	4.8 g
Натријум / Sodium	0.1 g	0.3 g

Пример за представљање нутритивне информације за супу од поврћа коришћењем графичке варијанте:

Етикете на храни

Етикете на храни треба да садрже минималу обавезну информацију т.ј.:

- име под којим се храна продаје;
- списак састојака хране и количина неких од њих;
- рок трајања хране и услови, под којима треба да се чува;
- нето количина хране која је претходно упакована у одсуству потрошача;
- име/фирма, седиште и адреса произвођача или лица, које пушта храну на тржиште, држава порекла када је у питању храна из увоза, ознака за серију којој припада храна;
- упутство за употребу, ако је неопходно;

Етикете на пићу

Етикете на пићу треба да садрже најмање:

- састав пића,
- рок трајања,
- назив и адреса произвођача или увозника овог производа
- стварну алкохолну јачину у пићу, које садржи више од 1,2 % vol.

Када пиће садрже додатке није правилно да се назначе само њихови Е-бројеви. Услов је да се пред бројем или називом исписује њихова категорија /конзерванс, антиоксидант, појачивач укуса, колорант/, при чему се види њихова намена. Када се користи заслађивач „аспартам“ Е 951, на етикети мора бити исписан опомињући текст „Извор фенилаланина”, што значи да може да изатове алергијску реакцију код људи. Ако је присутан састојак неких од следећих боја: Е 102, Е 104, Е110, Е 122, Е124 и Е 129, на етикети треба да буде исписана опомена: Може имати негативан ефекат на активност и пажњу код деце.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз “ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија” под бројем CCI No 2007CB16IPO006. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Бугарска Национална Асоцијација Потрошача „Активни Потрошачи” и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма.

АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ

Balkan Consumer Bridge

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ПОТРОШАЧА
ФОРУМ

БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ

Шта је најважније што треба да знамо о храни у Европској унији?

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Bulgaria – Serbia
IPA Cross-border Programme